

CURRÍCULO

Bacharelato

Cultura Audiovisual

---

1. Cultura Audiovisual

1.1 Introducción

A creación audiovisual forma parte esencial tanto da expresión artística contemporánea coma, en maior medida aínda, da comunicación mediática que caracteriza a nosa época, polo que entendela resulta útil para desenvolverse no mundo que nos rodea. A materia de Cultura Audiovisual contribúe a iso, xa que lle facilita ao alumnado unhas ferramentas válidas para o procesamento crítico da información audiovisual que lle chega desde múltiples vías e, ademais, proporciónalle os coñecementos, destrezas e actitudes necesarios para elaborar as súas propias producións audiovisuais. Para isto último, débense ter en conta os múltiples aspectos que se interrelacionan neste terreo: guión, produción, fotografía, iluminación, son, interpretación, dirección de arte, montaxe etc., todo iso dentro dunha experiencia complexa de traballo colaborativo, o que implica poñer en funcionamento diferentes procesos cognitivos, culturais, emocionais e afectivos. Igualmente, a práctica audiovisual pon en marcha o pensamento creativo e diverxente do alumnado, o que propicia o desenvolvemento dos valores e o enriquecemento da súa identidade persoal.

Na súa aprendizaxe audiovisual, é conveniente que os alumnos e as alumnas investiguen as solucións que os distintos creadores e creadoras expuxeron en situacións análogas ás que eles mesmos se poden atopar nas súas propias producións, o que permite incidir nun procedemento de traballo que comunica tanto o procesamento crítico da información audiovisual como a adquisición de coñecementos, destrezas e actitudes para realizar proxectos propios. Do mesmo xeito, a análise de producións audiovisuais de diferentes épocas e culturas axudaralles a coñecer o patrimonio audiovisual global e a familiarizarse con numerosas referencias, o que permitirá establecer vínculos con outras disciplinas artísticas, ademais de enriquecer as creacións propias.

En canto ao proceso creativo, resulta importante distinguir entre as pezas con vontade de autoexpresión persoal —como aquelas que se difunden e se fomentan especialmente polas redes sociais, e ás que o alumnado adoita estar habituado— e as producións audiovisuais cuns propósitos comunicativos concretos e que impliquen unha mensaxe e uns destinatarios previamente definidos fóra do ámbito persoal. En ambos os casos, a materia de Cultura Audiovisual préstalle unha especial atención á procura da orixinalidade, á espontaneidade na expresión de ideas, sentimentos e emocións a través dunha linguaxe inclusiva e respectuosa e á innovación e ao pensamento crítico e autocrítico. Para iso, dada a natureza híbrida do medio audiovisual, é indispensable apropiarse e controlar os aspectos técnicos de diferentes disciplinas, as súas ferramentas e as súas linguaxes. O alumnado debe aprender a comunicarse con este medio, facendo súa a idea

do erro ou do fracaso como aprendizaxe e estimulando o desexo de expresar unha visión do mundo propia a través de producións audiovisuais. A análise e a avaliación de todo este proceso permitiralle tomar conciencia do audiovisual como medio de coñecemento e de resolución de problemas, facilitando ademais unha aproximación crítica á súa natureza como o principal transmisor de ideas e contidos no mundo contemporáneo. Esta materia, en definitiva, contribúe de forma decisiva á educación da mirada.

Todo o anterior atópase na orixe dos obxectivos da materia Cultura Audiovisual, que emanan dos obxectivos xerais da etapa e das competencias clave previstas para a etapa de bacharelato, en especial dos descritores da competencia en conciencia e expresión culturais, aos que se engaden aspectos relacionados coa comunicación verbal e escrita, a dixitalización, a convivencia a ou a interculturalidade.

Os criterios de avaliación, que se desprenden directamente dos devanditos obxectivos, están deseñados para comprobar o seu grao de consecución por parte do alumnado.

Os criterios de avaliación e os contidos estrutúranse en catro bloques. O primeiro, «Fitos e contemporaneidade na fotografía e no audiovisual. Formatos audiovisuais», recolle os saberes relacionados coa historia destes medios e a súa situación actual, así como os diversos formatos que xerou o audiovisual. O segundo bloque, titulado «Elementos formais e capacidade expresiva da imaxe fotográfica e a linguaxe audiovisual», comprende os elementos gramaticais e expresivos esenciais para realizar unha análise formal ou as funcións da imaxe. O terceiro bloque, «Narrativa audiovisual», abarca os aspectos necesarios para a creación dun relato audiovisual. Por último, «A produción audiovisual. Técnicas e procedementos» inclúe a planificación por fases, os medios técnicos e a difusión dunha produción audiovisual, así como as técnicas necesarias para o traballo en equipo e a avaliación das producións.

1.2 Obxectivos

Obxectivos da materia
<p>OBX1. Analizar imaxes fotográficas fixas e producións audiovisuais de distintos estilos, formatos, xéneros e culturas, valorando as súas calidades plásticas, formais e semánticas, e reflexionando sobre a historia de ambos os medios, para desenvolver o criterio estético, valorar o patrimonio, ampliar as posibilidades de gozar e enriquecer o imaxinario propio.</p>
<ul style="list-style-type: none"> As manifestacións da fotografía e o audiovisual atópanse en aumento exponencial na sociedade contemporánea. O alumnado debe manexar con soltura a súa análise valorando as súas calidades plásticas, formais e semánticas por medio de producións orais, escritas, audiovisuais e multimodais nas que se expliquen desde a xustificación dos movementos de cámara ata a importancia do encadramento e o uso do fóra de campo, pasando pola significación da cor. Para isto, debe visionar imaxes fotográficas fixas e narracións audiovisuais que permitan apreciar a

pluralidade de representacións que ambos os medios posibilitan, ampliando o punto de vista tanto cara ás obras de distintas épocas como cara ás provenientes doutras culturas. Ademais, entre os exemplos analizados débese incorporar a perspectiva de xénero e a perspectiva intercultural, con énfase no estudo de producións realizadas por mulleres e por persoas de grupos étnicos e poboacionais que sofren discriminación, así como da súa representación na creación fotográfica e audiovisual. No proceso, o alumnado debe reflexionar sobre a historia de ambos os medios, para o que é indispensable coñecer a súa evolución tecnolóxica e deterse nos fitos específicos do audiovisual, como a incorporación do son á imaxe.

- A asimilación activa destes coñecementos desenvolverá o criterio estético do alumnado, favorecido polo achegamento a obras de toda clase de estilos, formatos e xéneros, o que contribuirá igualmente a que aprenda a valorar o patrimonio fotográfico e audiovisual global. Finalmente, a adquisición desta competencia fomenta tamén o enriquecemento do imaxinario do alumnado, apoiado no descubrimento de formas de expresión distintas daquelas coas que está máis familiarizado, ademais de ampliar as posibilidades de gozo de ambos os medios ao partir dun achegamento informado.

OBX2. Elaborar producións audiovisuais individuais ou colectivas empregando a propia presenza na imaxe e a banda de son, e avaliando o rigor ético e formal dos procedementos, para expresar e comunicar ideas, opinións e sentimentos e construír unha personalidade creativa aberta, ampla e diversa.

- Levar a bo termo unha produción audiovisual é o resultado dun proceso complexo que implica, por unha banda, a capacidade de introspección e, por outra, a de proxección das propias ideas, sentimentos e opinións, dándolles unha forma orixinal e persoal. Así mesmo, ao incorporar características de distintas artes, a linguaxe audiovisual defínese pola súa natureza interdisciplinar e híbrida, polo que o alumnado debe afrontar o reto da creación audiovisual a partir dunha personalidade creativa aberta, ampla e diversa, que involucre un achegamento a outros medios de expresión. Neste proceso, é importante que as alumnas e os alumnos aprendan a utilizar nas súas producións a súa propia presenza na imaxe e na banda de son como un recurso expresivo e comunicativo máis, reforzando así o autoconhecimento e a autoconfianza.
- Por outra banda, o alumnado debe ser consciente de que as ferramentas que se lle proporcionan para transmitir ideas, opinións e sentimentos na creación audiovisual poden ser empregadas cun maior ou menor rigor ético e formal. Este aspecto pódese desenvolver a partir da posta en común de exemplos escollidos de diversos formatos, xéneros e terreos (como o do xornalismo televisivo) e a súa comparación cos procedementos de traballo do alumnado que, deste xeito, debe entender que o efecto buscado na audiencia nunca pode poñerse por encima dun tratamento ético e formal dos materiais. Para iso, debe comprender a sintaxe do medio audiovisual en toda a súa complexidade, integrando de maneira activa e consciente o respecto á posición do público receptor.
- En último termo, o uso de aplicacións e recursos dixitais para a gravación, a edición ou a difusión de imaxes e sons facilita o desenvolvemento de coñecementos, destrezas e actitudes relacionados con esta materia, xerando ao mesmo tempo unha oportunidade para a reflexión sobre a necesidade de respectar a propiedade intelectual e os dereitos de autor.

OBX3. Seleccionar e utilizar as técnicas, ferramentas e convencións da linguaxe e da produción audiovisual, tendo en conta todos os seus aspectos (guión, planificación, interpretación, gravación, edición etc.) para realizar creacións audiovisuais de forma colectiva e aprender a desenvolverse en circunstancias diversas.

- O proceso de realización dunha produción audiovisual colectiva é complexo e require da participación dun número de persoas relativamente amplo para cubrir todos os seus aspectos (guión, planificación, interpretación,

gravación, edición etc.), que implican desde a correcta utilización das convencións da linguaxe audiovisual, ata a organización de equipos humanos. Ademais, a contorna dixital propia do traballo audiovisual contemporáneo caracterízase pola necesidade de adaptación á transformación permanente das ferramentas e das tecnoloxías que xera, polo que o alumnado debe saber seleccionalas e utilízalas e ha de demostrar un coñecemento activo destas nas creacións propias.

- Polo demais, a produción audiovisual implica un proceso de traballo pautado e ordenado, con fases marcadas e cunha división das tarefas moi clara, para que os imprevistos non prexudiquen o proxecto. O alumnado debe organizar as súas creacións atendendo a este proceso, elaborando a documentación apropiada e adquirindo mediante a práctica a flexibilidade necesaria para adaptarse aos devanditos imprevistos, que poden abarcar desde a ausencia forzosa dalgún membro do equipo, ata a imposibilidade de levar a cabo o plan de rodaxe previsto debida ás condicións meteorolóxicas. A isto hai que lle engadir toda clase de circunstancias nas que o alumnado tamén debe aprender a desenvolverse, como a imposibilidade de contar cos equipos técnicos idóneos para a realización do planeado, polo que debe mostrar imaxinación e soltura no uso dos medios dispoñibles.
- Por último, é importante que o alumnado achegue a esta experiencia unha preocupación pola sustentabilidade, o que implica controlar o consumo de electricidade, sacar copias impresas só dos documentos de traballo que resulten indispensables ou xerar o mínimo de residuos posible.

OBX4. Determinar o público destinatario dunha produción audiovisual, analizando as súas características e atendendo ao propósito da obra para adoptar a linguaxe, o formato e os medios técnicos máis adecuados, e seleccionar as vías de difusión máis oportunas.

- Dado o amplo abano de posibilidades de achegamento á creación audiovisual que caracteriza a nosa época, exemplificado na multiplicación e mutación continua dos formatos que se lle asocian, é moi importante que o alumnado aprenda a deseñar producións audiovisuais a partir da elección previa, consciente e informada, do público ao que quere dirixirse. Para iso, debe exporse tanto a adecuación da linguaxe que se vai empregar, como os medios técnicos que deben utilizar e o formato no que encadralas. As diferenzas entre unha peza de videoarte propia dun museo de arte contemporánea, a creación de contidos multimedia, os múltiples formatos televisivos ou unha longametraxe industrial de ficción teñen tanto que ver coas súas condicións de produción coma co público ao que están destinados, a cuxas características están supeditados. Aínda que todos os exemplos citados se serven da linguaxe audiovisual, fano de maneiras diferentes e con propósitos distintos, pois créanse para audiencias diferenciadas.
- Entre as múltiples vías para a difusión dos traballos audiovisuais, as de acceso máis sinxelo son aquelas que proporciona a Internet, aínda que non se deben desdeñar outras posibilidades. O alumnado debe familiarizarse co maior número delas, identificando as máis adecuadas para cada tipo de produción, de modo que lle poida dar a coñecer as súas propias a un público o máis amplo posible. En calquera caso, a difusión das producións audiovisuais a través de diferentes plataformas dixitais na Internet amplía o marco comunicativo habitual do alumnado e, neste sentido, é importante que as alumnas e os alumnos avalien os riscos dos espazos virtuais utilizados, que coñezan as medidas de protección de datos persoais e que aseguren o respecto á propiedade intelectual e aos dereitos de autor.
- Finalmente, é conveniente que o alumnado aprenda tamén a avaliar as reaccións da audiencia, sempre de maneira respectuosa, aberta e autocrítica, para o que se poden establecer debates dentro da aula ou na contorna do centro educativo se levan a cabo proxeccións a ese nivel, ademais de recollese as reaccións que se produzan nunha eventual difusión pola Internet ou por calquera outro medio.

1.3 Criterios de avaliación e contidos

Primeiro curso

Materia de Cultura Audiovisual 1º curso	
Bloque 1. Fitos e contemporaneidade da fotografía e do audiovisual. Formatos audiovisuais	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA1.1. Explicar os aspectos esenciais da evolución da linguaxe fotográfica e audiovisual valorando os cambios que se produciron ao longo da historia do medio. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA1.2. Analizar as calidades plásticas, formais e semánticas de producións fotográficas e audiovisuais de distintos estilos, formatos, xéneros e culturas, determinando as regras e os códigos polos que se rexen e valorando a flexibilidade desas normas. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA1.3. Propoñer interpretacións persoais do patrimonio fotográfico e audiovisual argumentando desde un criterio estético propio. 	OBX1
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Orixes da fotografía e do cinema: primeiros pasos nos avances tecnolóxicos e no establecemento das formas lingüísticas en ambos os medios. Creación e evolución da fotografía e da linguaxe audiovisual. Principais correntes en fotografía e cinema. A diversidade nas manifestacións fotográficas e audiovisuais contemporáneas e do pasado. Medios de comunicación convencionais e internet. Principais formatos audiovisuais (curta, media e longametraxe de ficción, curta, media e longametraxe documental, serie, ensaio fílmico, formatos televisivos, videoclip, <i>fashion filme</i>, anuncio, vídeo educativo, vídeo corporativo/institucional, formatos asociados ás redes sociais etc). Aspectos formais máis destacados. O audiovisual na sociedade contemporánea: medios de comunicación convencionais e internet. 	
Bloque 2. Elementos formais e capacidade expresiva da imaxe fotográfica e da linguaxe audiovisual	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA2.1. Diseñar producións audiovisuais creativas que representen as ideas, opinións e sentimentos propios a partir dun tema ou motivo previos, incorporando as experiencias persoais e o achegamento a outros medios de expresión. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA2.2. Avaliar o rigor ético e formal co que se usan as ferramentas de creación audiovisual analizando diversas producións, distinguindo criticamente os modos de presentar as informacións e as mensaxes, identificando a súa posible manipulación e reflexionando sobre a necesidade de respecto á propiedade intelectual e aos dereitos de autor. 	OBX2

<ul style="list-style-type: none"> CA2.3. Realizar producións audiovisuais creativas que representen as ideas, opinións e sentimentos propios a partir dun tema ou motivo previos, utilizando a propia presenza na imaxe e a banda de son e empregando a linguaxe e os medios de produción con rigor ético e formal. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA2.4. Demostrar flexibilidade e habilidade para resolver os imprevistos propios das producións audiovisuais, téndoo en conta na súa planificación e considerando de maneira aberta as diferentes posibilidades para resolver un problema sobrevivendo. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA2.5. Xustificar a elección da linguaxe, o formato e os medios técnicos en producións audiovisuais, considerando previamente o tipo de público ao que se queren dirixir. 	OBX4

Contidos

- Plano, toma, ángulo visual e movementos físicos e ópticos de cámara. Tipoloxías e o seu valor expresivo.
- Exposición, enfoque, encadramento, profundidade de campo, campo e fóra de campo.
- Conceptos básicos sobre iluminación.
- Composición para imaxe fixa e para imaxe en movemento.
- Simboloxía e psicoloxía da cor. Uso nas grandes obras de arte da fotografía e do cinema. Exemplos de aplicación en grandes obras do cinema e da fotografía.
- Retoque dixital.
- Funcións da imaxe audiovisual.

Bloque 3. Narrativa audiovisual

Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA3.1. Realizar producións audiovisuais creativas que representen as ideas, opinións e sentimentos propios a partir dun tema ou motivo previos, utilizando a propia presenza na imaxe e a banda de son e empregando a linguaxe e os medios de produción con rigor ético e formal. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA3.2. Xustificar a elección da linguaxe, o formato e os medios técnicos en producións audiovisuais, considerando previamente o tipo de público ao que se queren dirixir. 	OBX4

Contidos

- O guión literario. Fases de elaboración. Escena e secuencia dramática. A escaleta.
- O guión técnico e o *storyboard*.
- A posta en escena: localizacións, decorados (volumétricos e virtuais), caracterización, interpretación, iluminación, movemento.
- A banda de son: perspectiva sonora e posibilidades expresivas.
- A montaxe e a posprodución. Evolución e gramática.
- As linguaxes da televisión e a publicidade.

Bloque 4. A produción audiovisual. Técnicas e procedementos

Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA4.1. Realizar producións audiovisuais creativas que representen as ideas, opinións e sentimentos propios a partir dun tema ou motivo previos, utilizando a propia presenza na imaxe e a banda de son e empregando a linguaxe e os medios de produción con rigor ético e formal.	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA4.2. Confeccionar adecuadamente os equipos de traballo para producións audiovisuais colectivas, identificando as diferentes habilidades requiridas e repartindo as tarefas con criterio.	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA4.3. Planificar producións audiovisuais determinando os medios e as habilidades necesarios, tendo en conta todos os seus aspectos (guión, planificación, interpretación, gravación, edición etc.), xustificando razoadamente a súa elección e considerando os posibles imprevistos e a maneira de resolvelos.	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA4.4. Demostrar flexibilidade e habilidade para resolver os imprevistos propios das producións audiovisuais téndoos en conta na súa planificación e considerando de maneira aberta as diferentes posibilidades para resolver un problema sobrevivendo.	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA4.5. Realizar producións audiovisuais de maneira creativa utilizando correctamente as técnicas, ferramentas e convencións da linguaxe necesarias, valorando o traballo colaborativo e tentando conseguir un resultado final axustado ao proxecto preparado previamente.	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA4.6. Xustificar a elección da linguaxe, o formato e os medios técnicos en producións audiovisuais, considerando previamente o tipo de público ao que se queren dirixir.	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA4.7. Seleccionar as vías de difusión máis adecuadas para producións audiovisuais, tendo en conta o seu propósito, valorando de maneira crítica e informada as posibilidades existentes, utilizando contornas seguras e respectando a propiedade intelectual e os dereitos de autor.	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA4.8. Analizar de maneira aberta e respectuosa a recepción das producións audiovisuais presentadas, comprobando a adecuación da linguaxe, o formato e os medios técnicos da obra, así como das vías de difusión, e extraendo diso unha aprendizaxe para o crecemento creativo.	OBX4
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Equipos humanos de traballo na produción audiovisual: dirección, produción, cámara/fotografía, son, arte, postprodución. A distribución de tarefas na produción audiovisual: criterios de selección a partir das habilidades requiridas. Fases de traballo: preprodución, rodaxe e postprodución. Estratexias de selección de técnicas, ferramentas e convencións audiovisuais. Medios técnicos de realización: cámara e accesorios, microfonía, equipamento de iluminación. Gravación do son, sincrónico e recreado. Principais softwares de edición non lineal. Difusión de contidos audiovisuais: redes sociais, salas comerciais, espazos de exhibición alternativos, festivais cinematográficos en liña e presenciais etc. Protección de datos, propiedade intelectual e dereitos de autoría.	

- Técnicas e estratexias de avaliación das producións audiovisuais.

1.4 Orientacións pedagóxicas

A intervención educativa na materia de Cultura Audiovisual desenvolverá o seu currículo e tratará de asentarse de xeito gradual e progresivo nas aprendizaxes que lle faciliten ao alumnado o logro dos obxectivos da materia e, en combinación co resto das materias, unha adecuada adquisición das competencias clave e o logro dos obxectivos da etapa.

Neste sentido, no deseño das actividades, o profesorado terá que considerar a relación existente entre os obxectivos da materia e as competencias clave a través dos descritores operativos e as liñas de actuación no proceso de ensino e aprendizaxe que se presentan nos apartados seguintes e seleccionar aqueles criterios de avaliación do currículo que se axusten á finalidade buscada, así como empregalos para verificar as aprendizaxes do alumnado e o seu nivel de desempeño.

Relación entre os obxectivos da materia de Cultura Audiovisual e as competencias clave a través dos descritores operativos establecidos no anexo I

Obxectivos da materia	Competencias clave							
	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1	1-2	1	2	1				1-2
OBX2		1		3	1.1-1.2	3	3	3.1 3.2
OBX3		1	3	2-3	3.1		2	4.1-4.2
OBX4		1	3	2-3	5		3	4.1-4.2

Liñas de actuación non proceso de ensino e aprendizaxe

- O fomento no alumnado da exploración a través da linguaxe fotográfica e audiovisual utilizando todos os medios dispoñibles, que poderán abarcar desde cámaras estenopeicas fabricadas polo alumnado ata teléfonos móbiles e ordenadores, pasando por todo o equipamento propio dunha produción audiovisual que o centro poida proporcionar, coñecendo e dominando conceptos básicos como a exposición, o enfoque, o encadramento e a profundidade de campo como elementos clave necesarios para dominar os conceptos básicos da linguaxe visual.
- O uso de distintos métodos e situacións de aprendizaxe que teñan en conta os diferentes ritmos do alumnado, que favorezan a súa capacidade autónoma de aprendizaxe e que promovan o traballo en equipo, tendo en conta as áreas de interese do alumnado e as súas referencias

culturais baixo unha visión estimulante e inclusiva e aprendendo a valorar a importancia do proceso, o tratamento da imaxe e o retoque dixital na linguaxe audiovisual.

- A participación en diversas tarefas durante unha mesma proposta de creación co aumento gradual da complexidade, co fin de favorecer o progreso de actitudes como a apertura, o respecto e o afán de superación e mellora.
- O fomento no alumnado da utilización dun razoamento lóxico e da análise e xuízo crítico, nas producións alleas e nas súas propias, o que contribuirá á súa formación integral e ao desenvolvemento da humildade, da madurez emocional, persoal e académica, da autoconfianza e da socialización; en definitiva, ao desenvolvemento da súa intelixencia emocional.
- A potenciación do desenvolvemento de competencias que lle permitan ao alumnado un encontro coa creación audiovisual, impulsándoo a mirar, actuar e facer doutro xeito, estimulando unha conduta creativa que parta de recursos propios e referentes culturais e artísticos especificamente audiovisuais e implicándoo emocional e intelectualmente na linguaxe que define a nosa época.
- A inclusión de contidos transversais referidos á creación de proxectos sustentables, ao consumo eléctrico responsable e á seguridade no desempeño das tarefas, o que contribuirá a unha formación global e a unha educación ambiental do alumnado.